

Role měkkých faktorů v rozvoji vnitřní periferie východních Čech

Abstrakt

V posledních letech se ve výzkumu podmíněností procesu polarizace prostoru a rozvoje regionů klade důraz na pochopení významu endogenních a tzv. „měkkých“ faktorů. Obecné teorie regionálního vývoje, formulované převážně na bázi hodnocení „tvrdých“ dat, jsou z důvodu jejich omezené vypovídací schopnosti ověřovány četnými případovými studiemi, v nichž se uplatňují zejména kvalitativní přístupy hodnocení. Vliv a validita „měkkých“ faktorů významně roste s klesající řádovostní úrovní sledování, proto je žádoucí provádět empirické výzkumy i v úrovni obcí.

Diplomová práce si klade za cíl analyzovat „měkké“ faktory územního rozvoje a pochopit podstatu rozdílů socio-ekonomické vyspělosti obcí v území vnitřní periferie Čech. Základním teoretickým východiskem se stal koncept institucionální hustoty (institutional thickness) s logickým přesahem k problematice sociálního kapitálu. Předmětem sledování je kooperace aktérů územního rozvoje (starostů obcí) v prostoru, jejich vzájemná důvěra a angažovanost v nadobecních aktivitách. Snahou je odhalit a vysvětlit charakter vztahů, směr interakcí a vliv politické orientace aktérů na jejich pozici v mikroregionech a v lokálním společenství.

Úvodní část práce představuje obecný vstup do problematiky výzkumu, na níž navazuje představení cílů práce, výzkumných otázek, metodiky a konkrétně pak i sběru dat. Empirické výstupy jsou založeny na analýze 38 polostrukturovaných rozhovorů se starosty obcí v rámci správních obvodů pěti obcí s pověřeným obecním úřadem ve východních Čechách (Jičín, Kopidlno, Nový Bydžov, Hořice, Městec Králové). Rozhovory probíhaly od listopadu roku 2016 do ledna 2017 a na základě statistického testování lze konstatovat, že vzorek rozhovorů je reprezentativní z hlediska prostorového rozmístění, velikosti obcí i věku respondentů.

Realizované šetření potvrdilo klíčovou roli obecních úřadů v lokálních interakcích. Obecní úřady (v lokální úrovni většinou reprezentované pouze starostou) zauímají velmi heterogenní postoje k nadobecním aktivitám. V zapojení starostů do sítí je propastný rozdíl mezi skupinou tzv. uvolněných a neuvolněných starostů, přičemž ani tyto dvě skupiny aktérů nejsou vnitřně homogenní.

Práce potvrzuje závěry dosavadních výzkumů polarizace prostoru a zejména výzkumu vnitřních periferií. Výzkum potvrdil i význam administrativních hranic a především krajské hranice pro omezené formování formálních i neformálních vztahů aktérů územního rozvoje. Dále poskytuje důkazy o dosud přetrvávajících vazbách obcí utvořených v období existence střediskové soustavy obcí v období komunistického režimu a o významu politické orientace aktérů lokálního rozvoje.

Klíčová slova: obecní úřad, institucionální hustota, vnitřní periferie, lokální rozvoj, Česko